

NUMERO 1 / 2019 MAALISKUU

KAAKONRANTALAINEN KYLÄKULTTUURILEHTI ♦ XX VUOSIKERTA

Vilniemi - Rakila - Mäntlähti - Pyötsaari - Sydänkylä - Häppilä - Järvenkylä - Kuorsalo - Tammio

RANNAANTAKAA...

ILKKA AHMAVAARA:

LUNTA KERRAKSEEN

Talvi alkoi aikaisin jo marraskuussa ja pysyvä lumi tuli joulukuun puolivälissä kasvattaen hankea niin, että postilaitos uhkasi siirtää usean talon postit haettavaksi Haminaan, jos postilaatikoiden edustaa ei Pyötsärentien alussa puhdisteta lumista. Aiemmin asukkaat ovat omatoimisesti edustan kolanneet, mutta näihin lumimääriin ei käsivoimat enää riittäneet. Avuksi saatiin Timo Porkka, joka vihjauksesta alkoi traktorilla auraamaan postilaatikot hangesta esiin. Suurkiitos hänelle.

Lisäksi katolle kasautunut lumi työnsi

lehtemme toimituksen kuistin irti talosta ja tarvittiin pelastuslaitoksen apua täydellisen romahduksen estämiseksi, asiasta artikkeli sivulla 10. Tietävästi kuisteja tai terasseja on karkailut myös Virolahden puolella. Pilkkijöitä ei pitkään merijäillä näkynyt, sillä moottorikelkat kaatuilivat korkeassa hangessa, nyt loppupalvesta tilanne on vasta muuttunut hankien tiivistettyä matalammiksi ja kovemmiksi.

Aivan pelkästään lumitöiksi ei kylälaisten elämä ole mennyt, sillä harrastuspiirit ovat kokoontuneet ahkerasti

niin Klamilassa kuin Mäntlahdessakin. Mäntlahdessa kyläteatteri on jo aloittanut ensikesän näytelmän harjoitukset osin uusin voimin, teatterin avainhenkilön Risto Muurmanin menehdyttyä nopeasti edenneeseen sairauteen. Klamilassa vietettiin Tammikuun tuletapahtuma kerrankin lumisissa merkeissä.

Tätä numeroamme juhlistaa, että aloitamme lehden 20. vuosikerran, näin pitkälle on tultu! Tästä huolimatta loikkaamme nyt vapaavalintaisella aasinsillalla pienellä prantillä kirjoitettuun analyysiin "kansakunnan tilasta":

EDUSKUNTAVAALIT ILMASTOPOLITIIKAN VALLAN ALLA

Onko länsimainen liberaali demokratia, jota me suomalaisetkin olemme vaihtelevalla menestyksellä opetelleet itsenäistymisen jälkeen, taantumassa takaisin totalitarismiin? Kysymys tulee mieleen kun seuraa suomalaista julkista keskustelua. Yleinen mielipide, jota joukkoviestintävälineet, radio, televisio ja lehdistö edustavat, näyttäisi kieltävän keskustelun joistakin päivänpolttavista aiheista ja tarjoavan tilalle tieteellistä totuutta, jota ei ole mahdollista kritisoida. Sama koskee luonnollisesti myös koululaitosta aina yliopistotasolle, opiskelijoiden on vastattava koekysymyksiin opinkappaleiden mukaan, poikkeavaa perusteltua näkemystä ei hyväksytä. Yleisimmin nämä aiheet liittyvät tavalla tai toisella ilmastonmuutokseen, jota koskevia virheellisiä uutisia ei oikaista edes Julkisen sanan neuvoston toimesta. Samaa on tapahtunut myös maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä, jotka nekin katsotaan kuuluvan ilmastonmuutoksen piiriin.

Aivan kuin jokin tieteellisen marxilaisuuden kaltainen ideologia olisi vallalla ja siirtyisimme vapaasta demokratiasta pikkuhiljaa rautaesiripun taakse, jossa päätökset tehdään äänestämällä, mutta ennalta annettujen totuuksien pohjalta ja niiden rajoissa. Toisinajattelmista ei sallita. Kansalaisia syyllistetään omista kulutustottumuksistaan, annetaan ohjeita liikkumisesta, syömisestä, asumisesta ja lähes kaikesta mitä yksilön arjen valintoihin kuuluu. Ketään ei pakoteta, mutta erimieltä olevia paheksutaan, jopa julkisesti. Erimieltä olevien kirjoituksia ei julkaista, heidät suljetaan keskustelun ulkopuolelle ja henkilökohtaisella tasolla ystäväpiiristä.

Tätä perustellaan taas kerran historiallisella välttämättömyydellä samaan tapaan kuin tieteellisessä marxilaisuudessa sosialistista vallankumousta maanpäällisen paratiisin ehtona. Nyt vain tehdään ilmastovallankumousta ja johdavana etujoukkona on keskuskomitean sijaan ilmastotieteellinen alarmismi. CCCP kirjoitetaan nyt IPCC.

Historiallisena totuutena on nyt, että 97% maailman tiedemiehistä on päätenyt konsensuskseen 1800 luvulta peräisin olevan kemistin Svante Arrheniuksen hypoteesista, jonka mukaan hiilidioksidin määrän kasvu ilmassa lämmittää ilmastoja. Hypoteesiin on lisätty se, että ilmaston lämpeneminen on katastrofi ja se johtuu ihmisen päästöistä kokonaan. Tätä ei sovi epäillä ollenkaan.

Mutta olimme ilmastonmuutoksesta mitä mieltä hyvänsä, voimme sentään huolestua tästä kehityksestä kohti yhden ainoan totuuden yhteiskuntaa, jossa demokratia on mahdotonta sen liberaalissa mielessä. Äänestää saadaan, mutta vain rajatun kehityksen sisällä. Ilmastovaaleissa yksikään poliitikko ei uskalla lausua mitään poikki-puolista itse tieteellisestä ilmastoalarmista, toki ilmasto- ja energiapolitiikan yksityiskohdista voidaan olla erimieltä kun pysytään annetuissa rajoissa, eikä kyseenalaisteta koko lähtökohtaa, väkevää 97 prosentista tiedettä.

Itseasiassa kaikki aikaisemmat yhteiskuntajärjestelmät ennen länsimaisen liberaalin demokratian syntyä olivat totalitaristisia. Arkaaisissa yhteiskunnissa ja niiden moderneissa jälkeläisissä vallitsee jumalan laki tai tieteellinen historian totuus, jota edustaa presidentti, keisari, kuningas, faarao, puolue, pu-

heenjohtaja, heimopäällikkö jne. Sananvapaus on rajattu, kuolemaantuomio ja rangaistusleirit tavanomaisia. Tällaisessa ilmapiirissä syntyy myös sellaiset totalitaristisen joukkotiedotuksen seuraukset kuin esimerkiksi ilmastoahtistus.

Tällainen yhteiskunnallinen ilmapiiri vaikuttaa väkisinkin myös tieteeseen, jolla tässä tarkoitetaan modernia länsimaista matemaattis-fyysistä eksaktia tiedettä, sitä kovaa empiiristä tiedettä, johon myös monitieteinen klimatologia eli ilmastotiede kuuluu, mutta ideologiset näkemykset ja konsensus eivät. Nostetaan esiin vain ideologista konsensususta tukevia tutkimuksia riippumatta niiden tieteellisestä tasosta ja vain niille annetaan rahoitusta, tästä on useita esimerkkejä. Esimerkiksi johtava tiedelehti Nature jättää julkaisematta suuria määriä konsensuskseen poikkeavia tutkimuksia ilmoittaen tutkijoille, että "vaikka tutkimuksenne on korkeatasoinen, ei se kiinnosta ketään". Näin lehti säilyttää arvovaltansa tieteen ymmärtäjänä, mutta jättää julkaisematta, osallistuen tällätavoin merkittävässä määrin ilmastopaniikkiin, mikä myös myy paremmin kuin tiede sellaisenaan.

Navigoidessamme liberaalin demokratian ja totalitarismin välisessä karikkoisessa salmassa muistakaamme myös, ettei totalitarismin oloissa sitten ole jalkoa poliittiseen oikeistoon ja vasemmistoon, se on mahdollista vain liberaalissa demokratiassa.

Mäntlahdessa 28.2.2019

Ilkka Ahmavaara

RANNANTAUKAA...

KAakonrantalainen kyläkulttuurilehti XIX VUOSIKERTA

Rannantaikaa väki ry:n jäsenlehti, sekä Sydänkytän ja Rakilan osakaskuntien tiedotus.

Julkaisija: Rannantaikaa väki ry, **rantai.fi**
Simonmäentie 18, 49840 Mänttälahti

Vastaava ja taittaja: Ilkka Ahmavaara
p. 045 136 5882, erakko@dlc.fi

Toim.siht: Mervi Hyppänen (ent. Värrä)
p. 044 506 0370, mervi@saunalahti.fi

Paino: Solver Palvelut, Anjalankoski
Lehti verkossa: **rantai.fi**

Tämä painos 200 kpl

Ilmestyy kerran vuodenaajassa

PANKKITILI: FI95 5506 0020 0615 50

Lehteen tulevat jutut pyydetään toimittamaan lehden toimitukseen Nro 1 helmikuun 15pv. Nro 2 toukokuun 15.pv. Nro 3 elokuun 15.pv. Nro 4. marraskuun 15.pv.

LÄHETTÄKÄÄ AINEISTONNE LEHTEEMME HYVISSÄ AJOINI!
Ettei juttunne julkaisu jää seuraavaan numeroon.

ISSN 1795-1054 (Painettu)

ISSN 2324-0792 (Verkkajulkaisu)

Asiaa tai ei - tässä numerossa:

AINEISTO SEURAAVAAN NUMEROON VIIMEISTÄÄN TOUKOKUUN 15. PÄIVÄ!

- s. 2 Lunta kerrakseen, pk, Ilkka Ahmavaara
- s. 2 Eduskuntavaalit Ilmastopolitiikan vallan alla, alakerta, Ilkka Ahmavaara
- s. 3 Talvet lauhtuvat, mutta pitenevät, Ilkka Ahmavaara
- s. 4 Kunnanjohtaja Olutsillassa, Ari Malmi
- s. 6 Onnellisten ihmisten kylä, Susanna Korpela
- s. 7 Dagmar Klami, Ari Malmi
- s. 8 Bramble Cayn rotta, Ilkka Ahmavaara
- s. 9 Kunnallisen päätöksenteon luotettavuus. Mervi Hyppänen
- s. 10 Valkoisen Kurittajan kosto, Ilkka Ahmavaara
- s. 12 Runot, Ninni Suntio ja Ilkka Ahmavaara
- s. 12 Elämänohjeita, Mirja Isoin
- s. 13 Laskiaista Häppilässä 40-50 lukujen taitteessa ja runo ystävänpäivänä, Vappu Harjumaaskola

- s. 14 Takalan luomutila, Jenni Yrjönen
- s. 16 Mikä on tavanomainen lämpötila, Ilkka Ahmavaara
- s. 18 Mänttäläisten vesiosuuskunta muutosten edessä, Mervi Hyppänen
- s. 19 Uusi kalatalousalue, Tuomo Peltola
- s. 20 Haminan museot ja muita ilmoituksia

RANNANTAUKAA LEHDEN TILAAMINEN

Voit tilata lehden (4 nro/v) kahdella tapaa, maksamalla yhdistyksen vuotuisen 15 euron jäsenmaksun, tai tilaamalla lehden ei jäsenelle 23 eurolla.

Yhdistyksen tilinumero on:

FI95 5506 0020 0615 50

Muista maksun yhteydessä mainita postiosoite, johon lehden haluat.

Lehden vanhemmat numerot luettavissa netissä **vuoden viiveellä** osoitteessa **rantai.fi**

TALVET LAUHTUVAT, MUTTA PITENEVÄT

Talvikuukaudet jatkavat ainoana vuodenaikana lämpenemistä vaikuttaen merkittävästi myös vuosilämpötiloihin, sillä talvisin lämpötilaerot ovat suuret. Odotamme yhä kylmää talvea, joka tilastollisesti toistuessaan kymmenen vuoden välein toisi talvet samaan ruotuun muiden vuodenaikojen kanssa. Parin vuoden sisään olisi ehkä odotettavissa, viimeksi oli kaksi kylmää talvena peräkkäin vuosina 2009-10 ja 2010-11. (Kaavio oikealla.)

Talvista huolimatta vuosilämpötilat kuitenkin edelleen viilenevät (kuva

alla), tähän saattaa vaikuttaa sekin omalta osaltaan, että termiset talvet pitenevät (oik.alhaalla), eli yhä pitempään vuosittain vuorokautinen keskilämpötila pysyy pakkasella. Tänä vuonna terminen talvi on pitkä, sillä se alkoi jo marraskuun 19. päivä ja vaikka se nyt helmikuussa on jo antanut etiäisiä keväästä, näyttäisi se edelleen jatkuvan maaliskuun puolelle. Helmikuun loppuun mennessä termistä talvea on kertynyt jo 101 päivää, pisin talvi on ollut 134 päivää. Maaliskuun alku näyttäisi kylmältä tätä kirjoitettaessa.

Ilkka Ahmavaara

ARI MALMI:

KUNNANJOHTAJA OLUTSILLASSA

Jo perinteeksi muodostunut Osmo Havuahan tilaisuus Kujansuun baarissa veti jälleen mukavasti kuulijakuntaa.

Havuaho aloitti kertomalla viimevuoden kovasti työllistävästä rakennusprojekteista tie, vesi ja viemäripuolella. Tilannetta ei helpottanut Sote-asioiden pyöritys joka työllisti kunnan ihmisiä todella paljon. Sotekuntayhtymän käynnistyminen vaikuttaa merkittävästi myös kunnan henkilöstö- ja taloushallintoon sekä tekniseen toimeen, mutta näiden tehtäväalueiden uudelleenorganisointi on vielä edessä. Teknisellä puolella oli kunnan kokoon nähden todella suuria rakennushankkeita eikä asiaa auttanut se tosi asia, että teknisellä puolella oli pitkään alimiehitystä ja paljon henkilövaihdoksia. Havuaho totesi kuitenkin, että asiat on vielä pystytty hyvin hoitamaan.

Kunnalla on nyt ensimmäistä kertaa sellainen tilanne, että vielääkään ei ole selkeää kuvaa siitä, millaisek-

si vuoden 2018 tilinpäätös muodostuu. Tämä johtuu suurelta osin myös Sotesta ja osaltaan myös Kikyn lomarahojen leikkauksesta, joka pudotti kunnan verotuloja 400 000 euroa. Tämä on noin kolmannes vuosikatteesta.

Seuraava iso asia kunnassa on Virojoen päiväkodin ongelman ratkaiseminen. Muita kohteita ovat kunnan eri kiinteistöjen sisäilmaongelmien korjaaminen lähivuosien aikana. Päiväkodin rakentaminen maksaa noin 2 miljoonaa euroa ja helposti miljoonaluokan investointeja merkitsevät muidenkin sisäilmaongelmakohteiden poistamiset. Kunnalla on jo valmiiksi sen verran velkaa, että näitäkin projekteja on suunniteltava huolella.

Kysymykseen Soten tulevasta vaikutuksesta kuntalaisten elämään ja kunnan palvelujen tarjontaan ensi vuonna Havuaho totesi, että se on täysin Sote kuntayhtymän hallituksen ja valtuuston asia. Terveyspalvelujen saatavuudesta jatkossa ei

vielä ole tarkempaa tietoa. Kartotus on kuitenkin jo aloitettu ja valmista pitäisi tulla ennen kesälomia.

Kysymykseen jääkö teveyskeskus Kaakon kaksikon Virolahdelle vai meneekö Miehikkälään vai eikö sitä sitten ole kummassakaan. Kunnanjohtaja vastasi tähän, että siitä tulee vielä kova vääntö ja lopputulos jää nähtäväksi.

VAALIMAAN KEHITYS
JA ZSAR

Vaalimaan tilanteesta Havuaho kertoi, että siellä ei nyt ole varsinaisesti mitään uutta. Zsarin ykkösvaihe on lähtenyt hyvin liikkeelle. Tammi-kuun puoleen väliin mennessä liikkeskeskuksen kävijämäärät ovat olleet huomattavasti suuremmat kuin mitä ennustettiin ja suurin osa asiakkaista on suomalaisia. Venäläisten asiakkaiden kävijämäärät riippuvat ruplan kurssista ja tuontirajoituksista. Lelun itäpuolella olevassa liikenteen mittauspisteessä autojen mää-

Virolahden kunnanjohtaja Osmo Havuaho Klamilan Olutsillan tilaisuudessa oikealla.

Kartta Zsarin internetsivuilla.

rä oli viime joulukuussa suurempi kuin mitä oli vuoden 2013 vastavassa laskennassa, joka oli aiempi ennätys. Koska rajanylitys määrät ovat ennallaan, niin ainoana selittäjänä tekijänä on nimenomaan Zsarin kävijämäärät. Tämä on näkynyt Outletkylässä toimivien kauppojen ja ravintoloiden myyntiluvuissa ennakko-odotusten ylittymisenä.

Kunnanjohtaja oli myös luottavainen seuraavien tulevien rakennushankkeiden aloittamisesta lähitulevaisuudessa. Fish Tradingin kanssa on vihdoinkin valitusten jälkeen kaupat tehty ja liike pääsee avaamaan toimintansa kevään korvalla. Zsarin kakkosvaihe toteutuu vasta kun kaikki ykkösvaiheen liikkeet ovat toiminnassa. 60 liikkeestä nyt on toiminnassa noin puolet. Zsarin osalta on olemassa suunnitelmat vielä kolmos- ja nelosvaiheista. Kunta on rakentanut alueen vesistö- ja viemäriverkoston ja nämä rahat saadaan takaisin kunnalle vuokra-

ja myyntituloina tulevilta toimijoilta.

Kysymykseen, koska pääsemme viettämään hotelliviikonloppua Vaalimaalle, kunnanjohtaja totesi sen olevan ehkä mahdollista 2 – 3 vuoden päästä.

Maakuntakaavan uudistusprosessista kuuluu hyviä uutisia. Rakennusoikeutta ollaan saamassa ehdollisesti lisää 50 000 m².

VÄKI VÄHENEÄ

Havuaho painotti Vaalimaan asiaa vielä siten, että alueen kehittäminen ei ole itsetarkoitus vaan Vaalimaan avulla saadaan Virolahden kunnan väestökehitys kasvuun ja näin turvattaisiin kunnan elinkelpoisuus. Vuodesta 2008 jolloin väkimäärä oli 3500 vuoteen 2018 väki on vähentynyt siten, että nyt meitä on 3150. Tällä väestökehityksellä 2026 väkimäärä olisi jo pudonnut 2500 ihmiseen. Jos Sote ja maa-

kuntaudistus toteutuu, niin tällä väkimäärällä kunta ei ole elinkelpoinen. Eli kunta lakkaa olemasta. Isommassa kuvassa eli koko Kymenlaakson alueella väki vähenee koko ajan kiihtyvällä tahdilla. Edellisenä vuonna Virolahdelta väheni 56 henkilöä ja viime vuonna 62 henkilöä ja jos Virolahden kunnan asukasmäärät vähenevät esim. 5% nopeammin niin tuo 2500 asukkaan kunta olisi jo vuosien 2024 – 25 aikana. Jos taas kehitys kääntyisi parempaan suuntaan 5%, niin kunnan väkiluku kääntyisi hitaaseen nousuun vasta vuosin 2025 – 26. Toisin sanoen Virolahden väestön väheneminen on kunnan suurin huolenaihe.

ASUNTORAKENTAMINEN

Havuaho oli huolestunut myös kunnan asuntotilanteesta. Uusia asukkaita pitää saada houkutelluksi kuntaan ja siksi asuntotuotanto pitäisi aloittaa kiireellisesti. Joitakin kaavailuja on jo olemassa mutta itse rakentamisesta ei ole päätöksiä tehty. Asuntorakentamisessa kilpailijoita ovat Havuahon mukaan lähinnä Miehikkälä ja Hamina, jotka voivat houkutella Virolahden lisäksi uusia asukkaita. Kenelläkään ei kuitenkaan ole vielä ollut rohkeutta lähteä rakentamaan uudistuotantoa. Havuaho näki mielellään jonkun yksityisen tahon rakennuttajana. Rakentajilla olisi kiinnostusta mutta rahoittajat vielä toppuuttelevat.

Ari Malmi

Virolahden väestönkehitys 1980–2015

Vuosi	Asukkaita
1980	4 514
1985	4 334
1990	4 186
1995	4 033
2000	3 904
2005	3 641
2010	3 516
2015	3 347

Lähde: Tilastokeskus.^[9]

SUSANNA KORPELA:

ONNELLISTEN IHMISTEN KYLÄ KESÄLLÄ 2019

VALOKUVAT: SUSANNA KORPELA

Vastoinkäymiset koettelivat Kyläteatteri Marmut:ia syksyllä 2018, eikä jatkosta ollut oikein kenelläkään täyttä varmuutta. Käsikirjoittajan äkillisen poismenon johdosta käsikirjoitus seuraavaa kesää varten oli keskeneräinen, ja moni asia jäi yhtäkkiä kysymysmerkiksi.

Vuodenvaihdetta kohden asiat kuitenkin alkoivat pikkuhiljaa järjestymään. Ensiksi tuli yllättäen tietoa siitä, että Kyläteatterille on myönnetty Haminan kaupungin vuoden 2018 kulttuuripalkinto, joka käytiin kiitospuheen kanssa ottamassa vastaan Raatihuoneella. Tästä saatu kunniakirja päätettiin yksissä tuumin laittaa Toivolan seinälle - sinne, missä näytelmiä on tehtykin.

Jatkoa mietittäessä ohjaaja Hen-

Teatterissa jokainen pääsee löytämään uusia puolia itsestään. Ukulelen soittoa harjoittelemassa näyttelijä Jarkko Korpele.

Liikkelle lähdettiin jälleen kahlaamalla käsikirjoituksen tekstiä läpi lukemalla vuorosanoja.

ri Saarainen lupautui edelleen jatkamaan, mikäli saataisiin teksti, jota voisi alkaa työstämään. Myös tuottaja vahvisti mukanaolonsa, samoin näyttelijät, ja äänimaailmakin järjestyisi. Hieman sen jälkeen alkoi varmistumaan myös se, että käsikirjoitus saataisiin sittenkin valmiiksi - apuun riensi henkilö, joka paitsi osaa kirjoittaa, niin myös tuntee entuudestaan sekä työryhmää että Kyläteatterin toimintatapa.

Näin ollen harjoitukset aloitettiin jälleen tammikuussa - ja nimensä mukaisesti ensi kesän näytelmä tulee kertomaan onnellisten ihmisten kylästä. Aiemmistä vuosista poiketen aihepiiri sijoittuu nykyaikaan, mutta sivuaa totuttuun tapaan tosipohjaisia tapahtumia Mäntlahden kylältä.

Hieman uutta tulee olemaan myös tekniikan osalta, sillä mukaan päätettiin ottaa nyt lisäksi digiajan tekniikkaa, jonka vuoksi esitys Kuorsalossa ei tänä vuonna tule toteutumaan. Sen sijaan myöskin kuorsalolaiset katsojat toivotetaan lämpimästi tervetul-

leiksi Toivolaan - näytelmän ensi-ilta on perjantaina 26.7. klo 18, ja seuraavat esitykset 27.7. ja 28.7. samaan aikaan samassa paikassa. Tervetuloa teatteriin!

Susanna Korpele, tuottaja

Teknistä toteutuspuolta miettimässä näyttelijä Anna-Mari Suortti.

ARI MALMI:

DAGMAR KLAMI

Lumisateella

Sivellin valkean lumen
pehmein, notkein vedoin
hennosti koskettainmaalaa katot, kadut
umpeen luoden ladut
piirretyt rinnakkain

Niinkuin pienen pieni
lintu, siivin aroin,
hiutale putoaa,
hiljaa, hellävaroin
hiusta leikkivän lapsen
hyväillen ruskeaa

Väriin vaaleaan kastaa
siveltimensä suuren
käsi mestarin:
marron kaljun peittää
hunnun pehmeän heittää
ylitse kaupungin

Dagmar Klami

Runo ja kuva ovat ulkorakennuk-
sestamme löytyneestä vuonna
1946 julkaistusta Suomen Talvi -
runokokoelmasta. Dagmar Klamin
vaiheista on hyvin vähän yleistä tie-
toa ja alla olevat tiedot ovat lähinnä
Wikipediasta.

Kotkassa kauppakoulun käynyt
lausuntataiteilija, toimittaja, runoili-
ja Dagmar Lyyli Klami os Korppi
(14.1.1899-20.12.1956) asui Jaa-
lassa ja Virolahdella. Kauppakoulun
Dagmar kävi Kotkassa ja opiskeli
itsenäisesti kieliä ja lausuntaa Ilma-
ri Räsäsen, Jaakko Korhosen ja
Valle Sorsakosken johdolla, mutta
hän opiskeli myös Englannissa.

Hänen Gummeruksen julkaisemia
runojaan olivat: Yö vartiossa 1940,
Lehväpurje 1944, Lintupuu 1948 ja

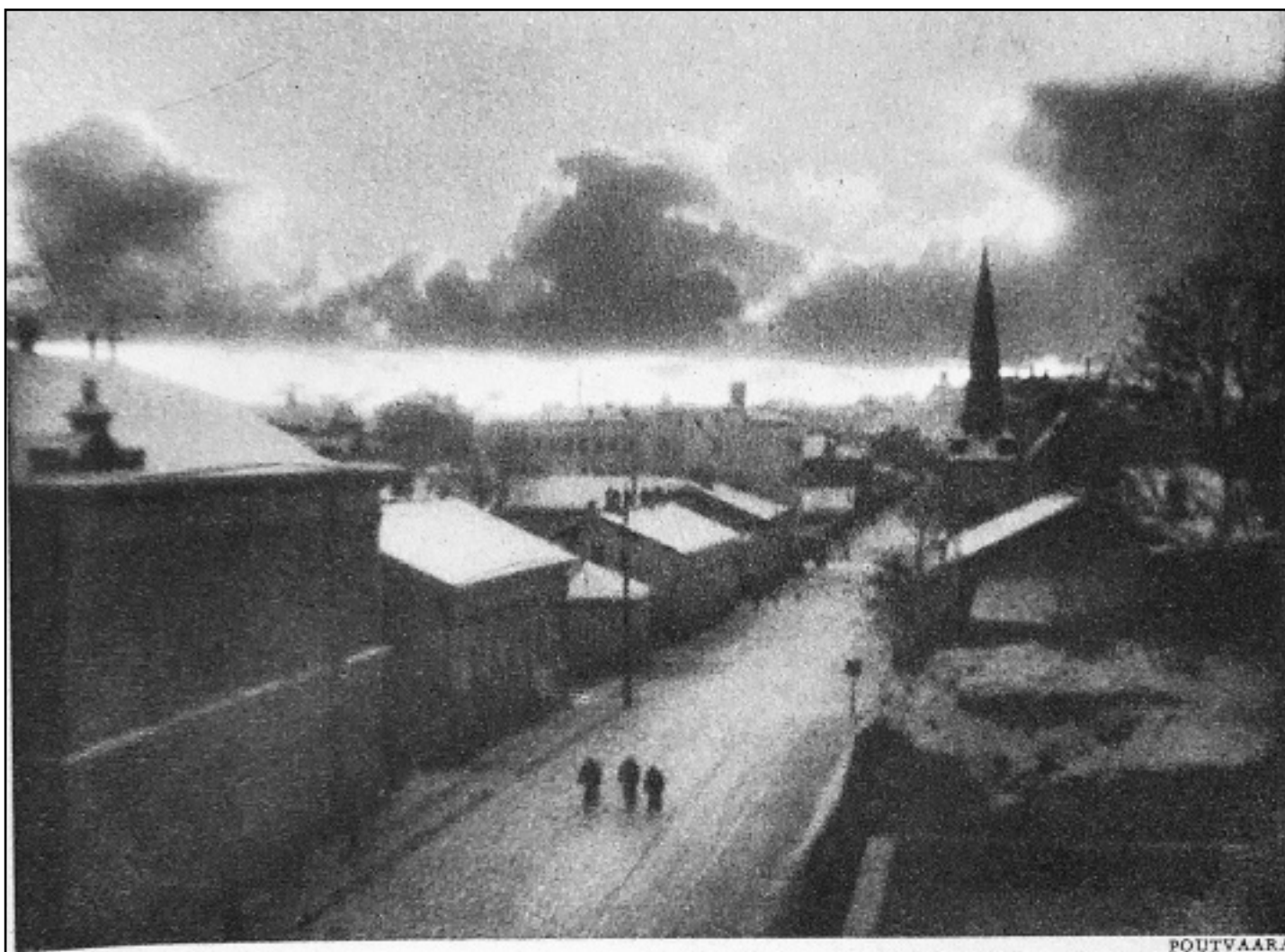
Erakkorastas 1953.

Alla on lainaus Sinikka Häppösen
kirjoittamasta Elisabet Laurilan
Lehväpurje-runokokoelman arvos-
telusta.

”Dagmarin hyvälle ystävälle Eisa-
bet Laurilalle 20.7.1948 lähetetyn
kirjeen loppuosa, jossa hän kiittää
saamastaan Johanna-kirjasta.

Sain terveisiä Norjasta. Kuvassa.
Kiitos!. Vaaleankeltaista kuultavaa
silkkiä ja Elisabet. Pehmeä nauru.
Eräänlaista selittämätöntä suloa.
Uusi kokemus? Tunturit. Ilmojen
äänet ja äärettömyydet... Hengitä
kesää. Iloitse. Virvoitu. Täyty luom-
misvoimalla. Tuus Dagmar.”

Ari Malmi

ILKKA AHMAVAARA:

BRAMBLE CAYN ROTTA

ARTIKKELI JULKAISTU AIEMMIN RANTAI.FI SIVUSTOLLA.

"Tieteellinen alarmismi on kuin kasakka, se ottaa tieteestä sen, mikä on löyhästi kiinni."

- Mäntlahden Suurruhtinas.

Bramble Cay on noin neljän hehtaarin kokoinen korallsaari Ison valliriutan pohjoislaidalla Torresinsalmen kupeessa Tyynellämerellä, kertoo Wikipedia. Tämä siis noin neljän jalkapallokentän kokoinen korallsaari kuuluu Australialle, vaikka se sijaitseekin Uuden-Guinean rannikolla (etäisyys noin 50 km). Uusi Guinea puolestaan on Grönlannin kokoinen saari, jolla on suuri pääosin kotoperäinen eläimistö ja kasvisto, joita on tutkittu vasta vähän ja uusia tuntemattomia lajeja odotetaan sieltä löydettävän paljon.

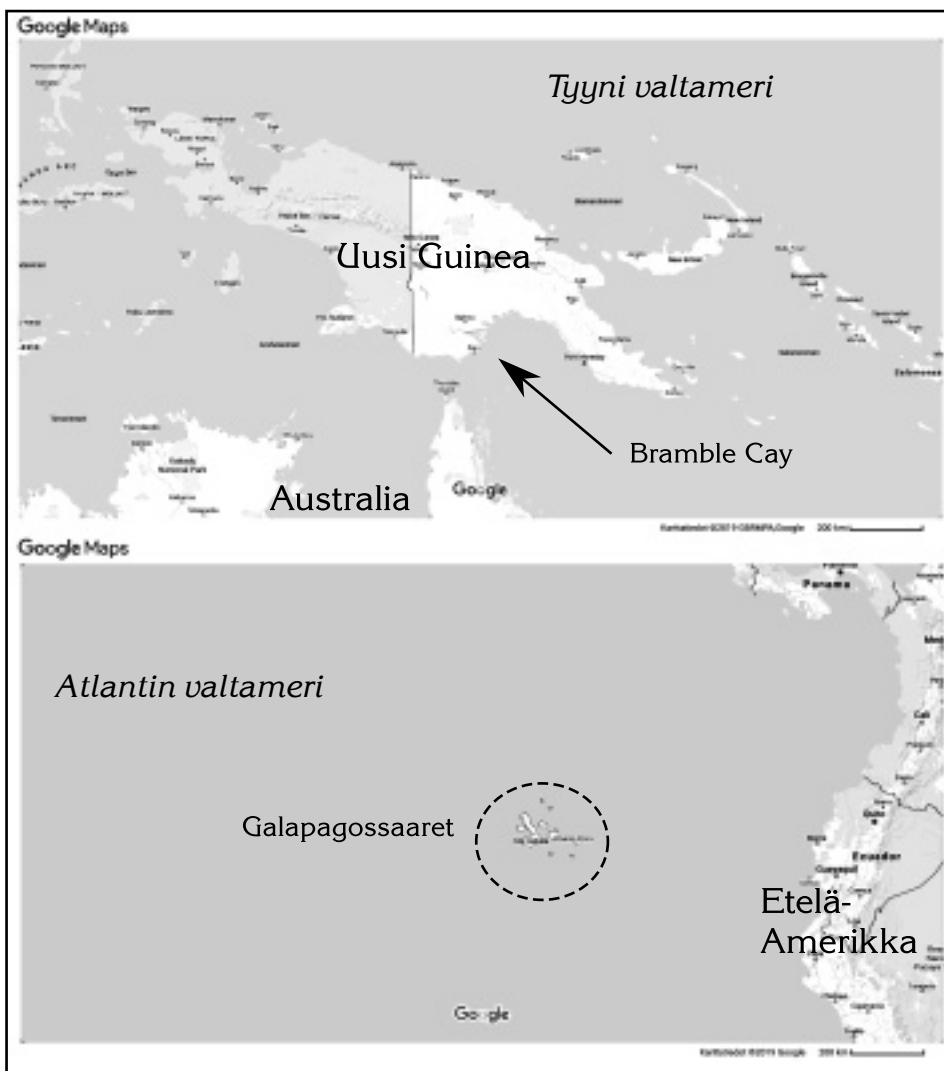
Eri lähteiden mukaan vuonna 2014 tai 2016 tutkijaryhmä ilmoitti pikkusaarelta kadonneen rottalajin. 2016 asiasta myös Suomessa uutisoitiin ensikerran ja se liitettiin ilmastonmuutokseen, nyt asia otettiin samalla asiayhteydellä uudestaan esiin, kun rotta oli virallisesti merkitty Australian hallituksen uhanalalaisten lajien luettelossa poistuneeksi.

(<https://www.environment.gov.au/minister/price/media-releases/mr20190218a.html>)

Tämä tarkoittaa, ettei Australian alueella lajeja enää löydy, mutta se ei tarkoita, etteikö lajeja voisi löytyä muualta, kuten pikkusaaren naapurista Uudesta Guineasta. Ilmastonmuutosta ei viranomasten paperissa mainita syyksi, sen ovat keksineet toimittajat omasta päästään.

Onko sitten mahdollista, että 50 kilometrin päässä rannikosta todella pienelle 0,04 neliökilometrin kokoiselle ja vain 3 metrin korkuiselle korallsaarelle kehittyisi tuhansien vuosien aikana täysin oma kotoperäinen eläinlaji, kuten kaukana eristyksissä oleville noin 8000 neliökilometrin kokoisille Galapagos saarille lähes tuhannen kilometrin päässä rannikosta? Sitä sopii miettiä.

Paljon todennäköisempää on, että

Bramble Cay ja Galapagossaaret samassa mittakaavassa. Bramble Cay on niin pieni, ettei sitä kartassa edes näy, mutta näemme sen sijaitsevan suorastaan Uuden Guinean kainalossa.

myrskyjen mukana saarelle ajautuneen puutavaran myötä myös rotta on sinne tullut, aikojen saatossa ehkä useampaankin kertaan, sillä myrskyjä trooppisella merialueella on ollut aina. Ilmastonmuutoksen kytkeminen asiaan on perusteltua vain paniikkitunnelman myymiseksi ja apurahojen saamiseksi tutkijoille, muuta tieteellistä perustetta sille ei ole.

Kenties jonain päivänä pieni rottamme on jälleen ilmestynyt Bramble Caylle.

Ilkka Ahmavaara

(Tämä artikkeli on myös julkaistu netissä rantai.fi sivustolla.)

MUITA TIETEELLISEN ALARMISMIN KORJATTUJA UUTISIA VIIME PÄIVILTÄ:

• Verkko uutiset 15.2.2019: **Jääkarhujen massahyökkäys ei johtunutkaan ilmastonmuutoksesta**

<https://www.verkkouutiset.fi/jaakarhujen-massahyokkays-ei-johtunutkaan-ilmastonmuutoksesta/>

• Suomen Luonto 12.2.2019: **Maailman hyönteiset eivät ole katoamassa seuraavan sadan vuoden aikana**

<https://suomenluonto.fi/maailman-hyonteiset-eivat-ole-katoamassa-seuraavan-sadan-vuoden-aikana/>

MERVI HYPPÄNEN:

KUNNALLISEN PÄÄTÖKSENTEON LUOTETTAVUUS

Haminan kaupungin itäpuolelle, Vilniemen kylään kaavoitettiin vuosituhannen taitteessa uusi asuinalue. Tontteja markkinoitaessa mainostettiin, että kylässä on koulu ja sitä on mahdollista tarvittaessa laajentaakin, sillä viereinen tontti oli varattu siihen tarkoitukseen. Tämäkin mainittiin markkinoinnissa.

Kylään alkoi nousta omakotitaloja tiuhaan tahtiin. Paikka oli ihanteellinen; meri upeine saaristoinneen kävelymatkan päässä, kangasmaastoon oli helppo rakentaa, päivähoito ja koulu olivat alle kilometrin päässä ja kaupungin keskusta hurautti autolla seitsemässä minuutissa. Kylään muutti väkeä lähikunnista ja pääkaupunkiseudulta; uusi moottoritie Helsinkiin oli tulossa lähivuosina.

Vilniemen tontit kävivät hyvin kaupaksi, kaupunki alkoi jo suunnitella uusia tontteja kylään. Kyläkaupastakin puhuttiin, sille oli varattu tonttikin. Kyläkoulun oppilasmäärä lähti kasvuun, kyläkoulussa oli pian yli 60 oppilasta ja oppilasennuste oli nouseva. Samanaikaisesti mm. Neuvottoman koulun oppilasennuste oli laskeva, ennusteiden mukaan Vilniemen koulu saavuttaisi ennen pitkää Neuvottoman koulun oppilasmäärän.

Vilniemen koulun oppilaat oireilivat ja sisäilmaa alettiin tutkia. Vuonna 2012 koulun todettiin olevan homeessa ja käyttökelvoton. Homeasia ei ollut uusi, sillä jo 1990-luvulla koulusta löytyi hometta ja pieniä korjausremontteja tehtiin, mutta isompaan remonttiin ei kunnan kassasta rahaa löytynyt.

Vuoden 2012 joulukuussa Hurmaa-vasta Haminasta tuli vilniemeläisille Huijaava Hamina: joulukuun valtuustokokous päätti, että Vilniemen koulun lapset siirtyvät käymään koulua Uuden-Summan kouluun. Vanhempien toivetta väliaikaisesta viipalekoulusta, jonka kustannusarvio oli silloin 500-750 tuhatta, ei huomioitu. Kaupunginhallituksen johto ilmoitti, ettei uutta velkaa teh-

dä. Kukaan ei välittänyt vilniemeläisille annetuista lupauksista kyläkoulusta ja sen mahdollisesta laajentamisesta. Muutaman kuukauden päästä Neuvottoman koulussa ilmeni sisäilmaongelmia ja muutama miljoona koulun remonttiin löytyi heti.

Kävellen tai pyörällä taitettu vilniemeläisten koulumatka muuttui päivittäiseksi 26 kilometrin linja-automatkaksi. Vilniemen koulua kävivät myös Rakilan ja Mäntlahden lapset. Mäntlahtelaisten koulumatka piteni 10 kilometristä 23 kilometriin. Päätöksiä tehdessä ei huolettanut, että esim. mäntlahtelaiset pienet koululaiset joutuisivat istumaan linja-autossa päivittäin 46 kilometriä. Lasten vanhempia pitkä koulumatka ei kuitenkaan houkutelut ja alkoi pois muuttaminen. Vilniemellä taloja meni myyntiin ja uusien talojen rakentaminen pysähtyi kuin seinään.

Kuljetukset ovat taitaneet kaikesta huolimatta sujua hyvin, sillä Pappilansalmen uusi koulu, jonne Vilniemeltä on lyhyimmillään matkaa alle viisi kilometriä, aloitti toiminnan tammikuun alusta, mutta Vilniemen koulun oppilaat kuljetaan edelleen upouuden Pappilansalmen koulun ohi Uuden-Summan kouluun.

PIENET KYLÄKOULUT

Samoihin aikoihin, kun oppilasennusteiltaan kasvava Vilniemen koulu lakkautettiin, kaupunginvaltuusto päätti, että jos koulun oppilasmäärä laskee alle 40, koulu lakkautetaan. Kannusjärven ja Metsäkylän koulu-

jen oppilasennusteet olivat laskevia ja pian kouluja uhkasi lakkauttaminen. Mutta päätöksentekijät tulivat apuun, päätös alle 40 oppilaasta muutettiin niin, että jos koulujen oppilasmäärä laskee alle 30, koulu lakkautetaan.

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa molempien koulujen oppilasmäärät ovat laskeneet alle kolmenkymmenen ja koulut ovat lopetusuhan alla. Erilaisia ratkaisuja Metsäkylän että Kannusjärven koulujen jatkumisen turvaamiseksi mietitään ja lopullinen päätös lakkauttamisesta tehdään toukokuussa. Jos koulujen säilyttämisen katsotaan olevan kuntalaisten yhdenvertaista kohtelua, niin miksi ei ole toimittu niin, että oppilasmäärät kouluissa ylittää säädetyn 30 oppilasta. Oppilaita on mahdollista kuljettaa suurien koulujen sijaan pieniin kyläkouluihin. Näin pieniä kouluja saataisiin jälleen ”tekohengitettyä”.

Pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus tuntuu puuttuvan haminalaisesta päätöksenteosta ja tilalla näyttää olevan nurkkakuntaisuus ja oman edun tavoittelu. Kaupunginvaltuusto päättää yhteisten verovarojen käyttämisestä ja tavoitteena luulisi olevan kaupunkilaisten yhdenvertainen kohtelu ja tehtyjen päätösten noudattaminen.

Poukkoileva päätöksenteko aiheuttaa kaupunkilaisissa epävarmuutta eikä houkuttele uusia asukkaita kaupunkiin.

Mervi Hyppänen

ILKKA AHMAVAARA:

VALKOISEN KURITTAJAN KOSTO

VALOKUVAT JA PIIRROS: ILKKA AHMAVAARA

Pidän tänä talvena ensimmäistä kertaa yllä päivittäistä tilastoa lumihangon syvyydestä. Lumen syvyyttä/korkeutta on epäkiitollista mitata, sillä se vaihtelee jo yhden neliömetrin alalla senttejä, ei ole olemassaakaan mitään kohtaa maailmassa, jossa hanki ei enemmän tai vähemmän kinostuisi epätasaisesti, ellei sitten tyhjiössä laboratorio-olosuhteissa. Niinpä olen ottanut suoralla puumitalla päivittäin aamuin illoin noin 6-8 pistomittaa hangesta kirjaten syvyydeksi minimin ja maksimin keskiarvon.

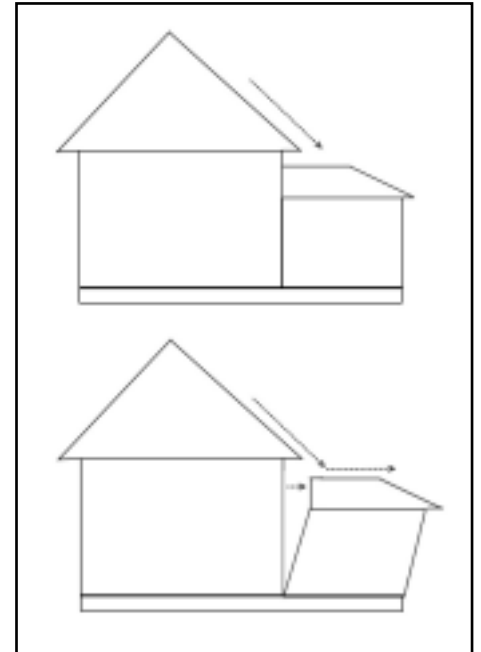
17.1. kävi suomalainen media kuumana ennustetusta lumimyräkästä, se nimettiin muunmuassa "Valkoiseksi kurittajaksi". Ennuste osoitautui kuitenkin ylimitoitetuksi, varsinkin tänne kaakonkulmalle lunta tuli vähemmän kuin monena muuna aiempänä päivänä. Laiton tilastoon haamun kuvan tuolle päivälle ja kehtasin nimetellä somessa Valkoista Kurittajaa Kalpeaksi Kaihomieleksi. Tämä ilmeisesti jäi lumikummitustamme pännimmään, ja hän alkoi kaikessa hiljaisuudessa ahkeroida kostoksi talomme kuistia kumoon.

Olin kyllä ihmetelty pitkin talvea satunnaisia narahduksia talossa, mutta perjantai-iltana 8.2. noin nel-

jän maissa alkoi kuulua jatkuvaa äänekästä naksattelua ja rutinaa, jota ei pystynyt paikallistamaan. Ihmettelin kovasti kunnes kertakaikkisesti hämmästyin nähdessäni, että kuisti on irronnut talosta. Vessan sisäänkäyntiin oli tullut hitaasti mutta varmasti paukahdellen suureneva rako, siitä näki ulos hämartyvään iltaan. Kuisti liikahteli koko ajan, tuli mieleen Chaplinin Kultakuume, jossa lumimyrskjy riepotteli koko taloa jyrkänteen reunalla. Ramppasin sisään ja ulos talosta tutkien tilannetta kuistin kallistuksessa koko ajan lisää, sitten ei ulko ovikaan enää mahtunut aukeamaan seinän kallistuttua riittävästi ja päätin soittaa hätänumeroon.

Eipä siinä sitten ollut muuta tehtävissä kun odottaa pelastuslaitoksen väkeä ja kuunnella kuinka hetki hetkeltä kuisti jatkoi rusahdellen kaatumistaan. Muutamia valokuvia otin ja tietysti päivitin asian facebookiin. Joku olisi ottanut selfien kaatuvan kuistin kanssa, mutta minulla ei ole älykännykkää.

Pelastusmiesten tultua tontille onnistuin vielä vänkäytymään oven raosta ulos, ettei tarvinnut seinien raoista huudella. He toivat mukanaan metsurien käyttämiä "puunkaaton suuntaajia", säädettäviä

Kaavakuva tapahtuneesta. Kuistin perustukset pysyivät vakaina kuin peruskallio, mutta kiinnitys nauoilla päärakennukseen osoitautui työnnettäessä katolta käsin liian heppoisaksi ja kuisti lähti kaatumaan.

pönkiä, jotka sai tukevasti vinoon kuistin päätyseinää vasten ja veivä veivaamalla ne pitenevät. Näin saatiin kuisti tuettua ja samalla jonkin verran suoristettua niin, että miehet pääsivät katolle pudottelemaan luntia. Säädettävillä pöngillä työnnettiin kuistia lopuksi vielä niin pystyyn kuin se suosiolla meni. Kun lumen paino oli katoilta pois, tuntui

Kaikki on vinksin vonksin tai ainakin heikun keikun. 30-40 sentin raon umpeen kurominen onnistui noin viiteen senttiin saakka. Loppukiristys jää kesälle, jolloin pääsee paremmin myös ulkoa sovittamaan kuistia vanhaan koloonsa.

kuisti pysyvän asennossaan ja illan happening oli ohi.

Seuraavana päivänä alkoi sitten remontointi matkalla rautakauppaan, ostamaan kierretankoa, täkkipultteja ja muuta tarvittavaa. Alkoi hidas kuistin vetäminen ruuveilla ja pulteilla takaisin paikoilleen, viikon päivät siinä meni.

RAKENNUSTEKNIKKAA

Eniten tietysti ihmetytti se, miksi kuisti oli alunperinkin kiinnitetty talon hirsiseiniin pelkillä nauloilla, olisi edes muutama ruuvi raaskittu laittaa sekaan, niin ehkei mitään olisi tapahtunut. Kuistin idea kun on, muun hauskan lisäksi, myös suojata kulkutie taloon katolta putoavalta lumikuormalta, joten pitäisi olla päivänselvää kiinnittää se lujasti taloa vasten. Kesti muutaman päivän, ennen kuin ymmärsin, ettei talossa tietenkään ollut liukasta peltikattoa silloin, kun nykyinen kuisti siihen joskus arviolta 60 luvuilla lisättiin.

Pärekatto oli ensimmäinen kate ja sen jälkeen huopa, peltikatto laitettiin vasta 80 luvulla. Päre ja huopakatoilla lumitaakka ei lähde liikkelle, vaan se sulaa katolla sopuisasti kevään edetessä. Nyt talossa on peltikatto ja kuistilla huopakatto, joka pysäyttää katolta tulevan lumen, mikä on hyvä systeemi, jos kuisti on hyvin kiinnitetty. Tässä oli mennyt eri aikakausien rakentajien ajatukset ristiin ja oli vain ajan kysymys, milloin naulakiinnitys pettäisi.

Hiukan silti ihmetyttää, ettei ensimmäistäkään täkkipulttia oltu kiinnitykseen uhrattu, vain neljän- ja viidentuuman nauloja.

Aivan ensimmäiseksi yritin vetää kuistia kiinni taljalla ulkopuolelta, ei onnistunut, koska taljaa ei saanut riittävän hyvin kiinni. Seuraavaksi sitten poraamaan kierretangoille reikiä hirsisiin ja kiristämään muttereilla kuistia kiinni. Seiniin laitoin myös täkkipultteja. Kuisti lähti suoristumaan paikalleen kolmesta hirren läpipultista ja seinien täkkipulteista vuorotellen kiristämällä, kunnes noin viiden sentin kohdalla tuli ongelma rakenteen sovittamisessa vanhaan koloonsa. Sen pääsee paremmin tekemään kesällä, kun pääsee kaikkialta, myös ulkoa katolta ohjaamaan. Sisävessasta sai kuitenkin selluvillalla tiivistettyä talvilämpimän jälleen.

Kuistilla on talotekniikkaa, joka olisi voinut aiheuttaa suurempiakin ongelmia, mutta onneksi niin sähkö- kuin vesijohdotkin kulkevat sieltä taloon lattianrajassa ja lattiahan pysyi paikallaan. Pääsähkökaappi ja vesipumppu ovat kuistilla. Jos kuisti olisi päässyt kaatumaan, romahtamaan kokonaan, olisi sähkökaapista leiskahtanut aikamoinen oikosulku. Mäntlahden kylä olisi mennyt pimeäksi vain palavan talomme loimun valaistessa tienoota talviyössä. Sen pituinen se.

Ilkka Ahmavaara

Suorastaan taiteellinen oli salpaliitos, jolla kuistin katto oli naulattu kiinni hirreen ja vielä taiteellisempi abstraktio siitä tuli luontoäidin käsittelyssä.

Keskimmäinen kolmesta kierretangosta läpi hirren on kaksimetriä pitkä ja se kiinnitetty vaakahirteen kuistin keskellä. Kuvat yllä ja alla. Lisäksi kaksi lyhyttä kiinnitettiin hirren vastaiseen kattotuoliin lappeilta.

NINNI SUNTIO, ILKKA AHMAVAARA:

RUNOT

Kulutusta

Auto pakkasella käy huonosti, kytkin ei toimi kunnolla.
 Kuulemma kallis remontti siihen sitten,
 jos turhaan polkee.
 Menen kuntosalille kävelemään, kun on niin kalseaa,
 että ei ulkona viitsi. Auto parkkiin. Lapsi
 lapsiparkkiin.
 Auto käy edelleen huonosti, pitää ajaa huomenna
 pidempi matka, että pääsee maanantaina töihin.
 Lähden Pyötsaareen käymään. Ihana hiljaisuus.
 Ei auton ääniä täällä. On vain korppi, joka käy
 katsomassa. Ilmoittaa raakkumalla.
 Kirkas ja kylmä ilma.
 Lapsen jalanjäljistä lammen jäälle tulee sydän.
 Koiran jalanjäljet rikkovat valaaksi.
 Ikävä on miestä. Jäänsärkijällä kulutus on
 kuulemma päivässä parinkymmenen omakotitalon verran.
 Otettu pois.
 Kotimatalla pitkästä aikaa kaksi pakkasen punaista
 kasvoa takin sisässä, jälleen näkeminen
 antaa lämpöä taas vähäksi aikaa.
 Poika Leikarin kohdalla pyytää katsomaan taivaalle.
 Siellä on Kapteeni Koukun laiva.

(20.1.2015 Ninni Suntio)

PIIRROS: ANITA AHMAVAARA

Kala hyppäsi kahvikupissa,
 tulee kevät.

Ilkka Ahmavaara

MIRJA ISOIN:

ELÄMÄNOHJEITA

Elämänohjetta pukkaa, viimeisimmät Yleltä. Sari Valto ja Kaisa Pulakka niitä ohjelmisaan jakoivat samoin kuin Frank Martela Hesarissa.

Älä kuuntele sisintäsi, memento mori, elämä on tanssimista muuttuvan musiikin tahdissa.

Nyhä näistä elämällesi päämäärä ja tarkoitus.

Minusta esimerkiksi tulee kirjailija. Se kuulostaa paremmalta kuin kirjoittaja, mikä vaihtoehto on realistisempi tosiasioiden valossa. Pitää olla unelmia. Ne pitää kirjata paperille kynällä kirjoittaen.

Pitää päättää, mitä tekee ja sitten pitää tehdä, mitä on päättänyt tehdä. Älä siis kuuntele sisintäsi. Se todennäköisesti asettaa esteitä tiellesi, lannistaa vähättelemällä kykyjäsi ja haukkumalla megalomaaniseksi.

Muista kuolevaisuutesi, orjat kuisuttelivat roomalaisten kenraalien korviin voitonparaateissa.

Tällä hetkellä kirjoitan kirjaa työtä, jolle kasvaa parta. Ensimmäisen luvun ensimmäisellä sivunpuolikkaalla tyttö tuijottaa Haminan markkinoilta ostamaansa peiliin. Kauhuissaan hän seuraa hiuskarvojen kasvua ja tuuheentumista. Missä pisteessä ei enää voisi mennä kouluun, vaan pitäisi linnoittautua

huoneeseensa.

Ilmoittauduin kansalaisopiston kirjoittajaryhmään, joka oli innoissaan tekstistäni. Jos nyt kuuntelisin sisintäni, jättäisin kirjani tähän, kun en oikein keksi, mitä seuraavaksi keksisin.

Loistava tarina on pieninä palasina maailmalla. Poimin niitä ja loksautelen paikoilleen. Se on kuin pasianssin peluuta ja sudokua. On olemassa vastaukset, jotka on löydettävissä niinkuin leijona on löydettävissä kivipaaden uumenista. Kysy kuvanveistäjältä vaikka.

*Mirja Isoin
 Klamilassa 21.2.2019*

VAPPU HARJUMAAASKOLA:

LASKIAISTA HÄPPILÄSSÄ 1940-50 LUKUJEN TAITTEESSA

"Liu, lau laskiaista, mejien äitille pitkiä pellavia", näin huusimme laskiaisena aamuyöllä lasketellessamme Harakkaharjulla naapureiden lasten kanssa. Aikuiset vielä nukkuivat, kun laitoimme sukset jalkoihimme ja kiiruhdimme herättämään naapuriensa ihmisiä. Ikkunoiden takana sitten huutelimme: "Liu, lau laskiaista!" Mukavaa se oli ja vähän erikoistakin saada tehdä jotain tällaista ihan luvan kanssa kaikki lapset yhdessä.

Mäessä ei saanut kaatua, sillä silloin pellavasato meni, joten pystyssä täytyi yrittää pysyä. Tosin mäet eivät olleet kovin korkeita lasten laskea.

Kuu paistoi taivaalla, tähdet kimmelsivät ja pakkanen paukkui nurkissa. Joskus joukkoomme liittyi kylän toisten mäkiensä lapsia. Mäessä viihdyttiin pitkään, vasta aamun sarastaessa palasimme kotihimme.

Nyt täytyy ihmetellä sitä lap-

sen intoa ja riemua, kun vihdoinkin laskiaisamu oli koittanut kaikkine iloineen. Jo varhaisessa aamussa oli oma hohtonsa. Aikuiset jatkoivat unia herättelyjen jälkeen ja lapset nauttivat vapauden tunteesta turvallisessa ympäristössä.

Laskiaisena syötiin rokkaa ja herkuna oli rasvassa paistetut munkit, joita olikin paistettu aikamoinen määrä.

Koulusta oli lupapäivä. Tapiolassa pidettiin hiihtokilpailut, jonne hiihtäjiä tuli kauempaakin. Me lapset olimme tietysti mukana katsojissa. Tapiolan puhvetissa myytiin appelsiineja, karamelliä, limonaattia ja jotain muutakin taisi olla myynnissä. Meillä oli sen verran rahaa mukana, että saimme ostettua Pax, Figarol tai Helmi-karamelliaskit. Niitä pastilleja sitten imeskelimme ja ihailimme kauniita pastillirasioita. Mieli olisi tehnyt isoja, mehukkaan näköisiä appelsiineja, joita hiihtäjät hiihdon jälkeen puhvetista itselleen

ostivat.

Juoksentelimme kavereiden kanssa Tapiolan rappusia ylös ja alas, ulos ja sisälle. Hiihtokilpailut taisivat olla sivuseikka meille lapsille, kaikki muu oli tärkeämpää. Ehkä tärkeintä oli saada olla mukana kylän yhteisessä talvisessa tapah-tumassa.

Kilpailujen jälkeen oli palkintojen jako ja päivä päättyi illalla pidettäviin laskiaistansseihin. Lapsia ei enää siellä ollut.

Laskiaista odotettiin ja siitä nautittiin täysin rinnoin. Päivään sisältyi niin paljon erikoista verrattuna normaaliin talvipäivään. Menoa ja meininkiä oli anivarhaisesta aamusta iltaan saakka.

Nyt nämä ovat muistoina mielessä rikastuttamassa yhtenä osana lapsuuden aikaista elämää kotikylässä Häppilässä.

Vappu Harjumaaskola

VALOKUVA: VAPPU HARJUMAAASKOLA

Lähimmäinen

Kuka olet?

Sinä, joka kuljet vierelläni?

Tahtoisin oppia tutemaan sinut.

Kuunnella ja auttaa,
olla itse autettavana.

Antamassa ja saamassa, jakamassa.

Näkemässä elämän rikkaus tuskankin läpi.

Siihen tarvitaan kasvot.

Sinun kasvosi, mutta myös minun.

Ihminen antamassa itsestään
ja saamassa toiselta.

Uskaltaessasi,

arkuutesi vähenee.

Huomaamattasi,

tunnet eläväsi.

Ystävänäpäivänä 14.2.2019

Vappu Harjumaaskola

JENNY YRJÖNEN:

TAKALAN LUOMUTILA

ARTIKKELI JULKAISTU AIEMMIN KLAMILA.FI SIVUILLA. VALOKUVAT JENNI YRJÖNEN.

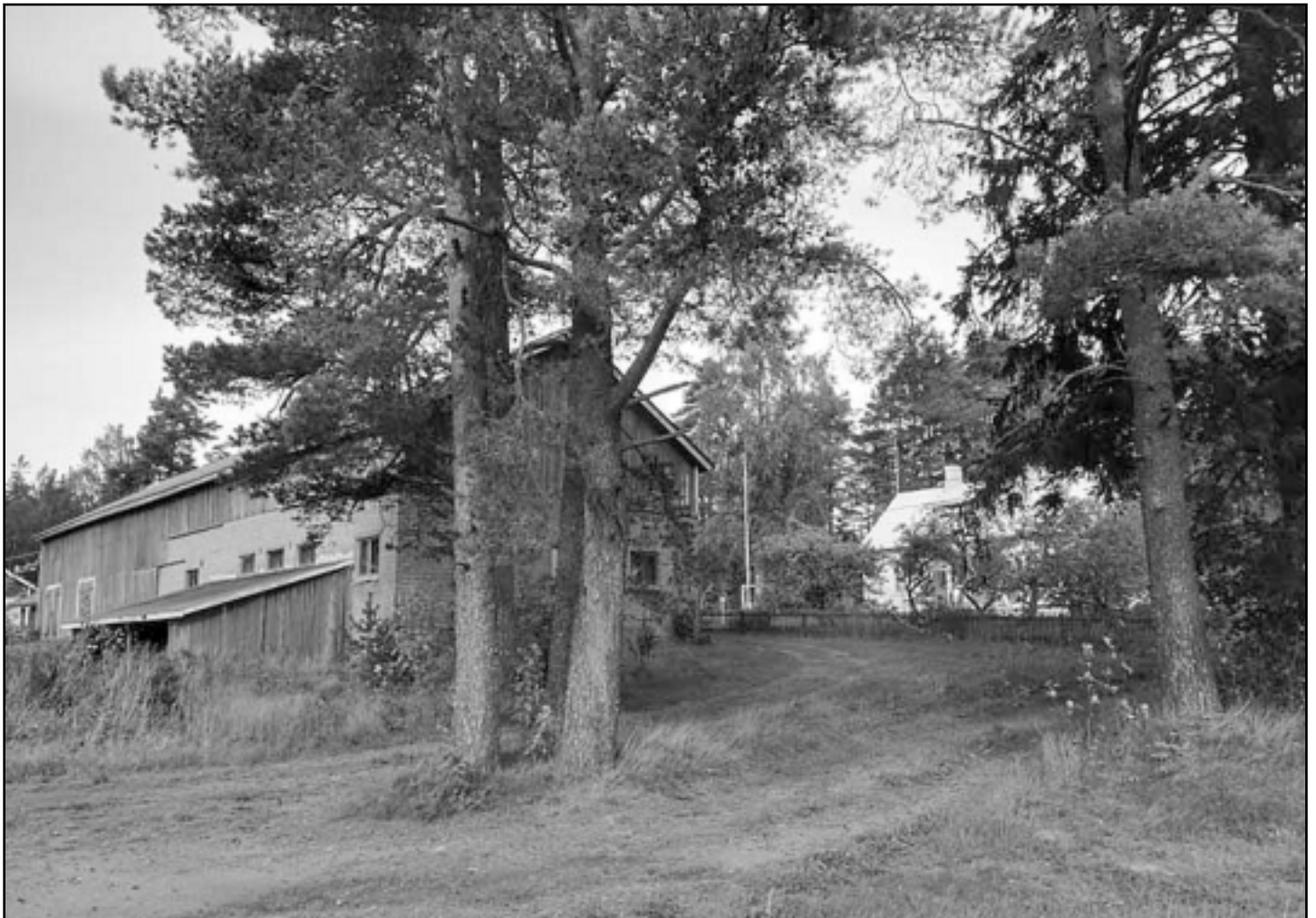

Takalan luomutila sijaitsee Järvenkylän kauniissa maisemissa Museotien tuntumassa. Tila on ollut toiminnassa 1930-luvulta alkaen ja viimeiset neljä vuotta luomuviljelyn piirissä. Päätuotantosuuntina ovat tällä hetkellä luomuviljan ja luomuryväsipulin viljely. Isäntänä toimii Lauri Takala.

Toiminta on pienimuotoista ja tähtää erikoistuotteiden viljelyyn. Tilalla ylläpidetään ja viljellään kahta maatiasryväsipulua (Lappeenrannan ja Paiholan kannat), Miehikkälän Järvenkylästä peräisin olevaa maatiasohra Arvoa, tilan omaa maatiasruis Hermannia sekä noin viittätoista vanhaa perunalajiketta. Vanhat lajikkeet sopivat ominaisuuksiltaan hyvin luomuviljelyyn, mutta sekä viljelyssä että etenkin

Kauniita puita Pellonharjulla.

Takalan luomutilan päärakennukset.

Perinnemaisemaa, vanha lato ja riukuaitaa.

tuotteiden markkinoinnissa on vielä paljon kehitettävää.

Erikoisviljelyn lisäksi tilalla on panostettu huomattavasti sekä rakennetun kulttuuriympäristön että pe-

rinteisen karjatalouden tuottamien perinnebiotooppien elvyttämiseen ja vaalimiseen. Perinnebiotooppien hoitoon saadaan korvaamatonta tukea naapurin lypsykarjatilalta. Kokemuksia esimerkiksi erilaisten pe-

rinteisten kattoratkaisujen (tuohimalka- ja pärekatot) ja riukuaidan valmistuksesta ja käytöstä sekä niittyjen, ketojen ja hakamaiden perustamisesta, kunnostamisesta ja hoidosta jaetaan mieluumasti.

Tuohimalkakattoinen vanha lato.

Tilan maatiaistuotteita voi ostaa suoraan tilalta, kunhan ensin soittaa ja sopii ajankohdan. Myös Klamilan kylätupa Ronkulissa on ajoittain myytävänä ryvässipulia ja ruisjauhoa.

Pyynnöstä voidaan myös suorittaa pienimuotoisia sahaus- ja höyläysurakoita sekä valmistaa erikoispuutuotteita yksilöllisiin tarpeisiin. Myös päreiden valmistus on mahdollista.

Jenny Yrjönen

Yhteystiedot:
Lauri Takala
044 920 6028
lauritakala@hotmail.com
Järvenkyläntie 18,
49860 Klamila

ILKKA AHMAVAARA:

MIKÄ ON TAVANOMAINEN LÄMPÖTILA?

ARITMEETTINEN KESKIJARVO

Sää tiedotuksissa kuulemme enemmän kuin usein kerrottavan lämpötilojen olevan joko ”tavanomaista lämpimämpiä” tai ”tavanomaista kylmempiä” ajankohtaan nähden. Tämä tavanomainen lämpötila johdetaan standardiksi sovitusta 30-vuotisesta vertailukaudesta vuosilta 1981-2010, sen **aritmeettisestä keskiarvosta**. Tarkastelemme tässä kuukausilämpötiloja esimerkkinä Ilmatieteen laitoksen Anjalan sääaseman tilastot. Tammikuu on havainnollinen kuukausi sikäli, että siinä lämpötilavaihtelut ovat suuria. Päivämeteorologiassa käytetään usein lyhyempiä jaksoja, viikon tai jopa yksittäisen päivän 30 vuotista keskiarvoa, mutta periaate on sama ja vaihtelu on päivä- ja viikkoarvoissa vielä suurempaa.

Keskiarvoon vertaaminen on aina ongelmallista, sillä keskiarvo ei välttämättä kerro ”tavanomaisista”, yleisimmistä lämpötiloista yhtään mitään. Keinulauta vertaus havainnollistaa hyvin (kuva oikealla yllä). Esimerkiksi usein pitkän ajan keskiarvo talvikuukaudesta pai-

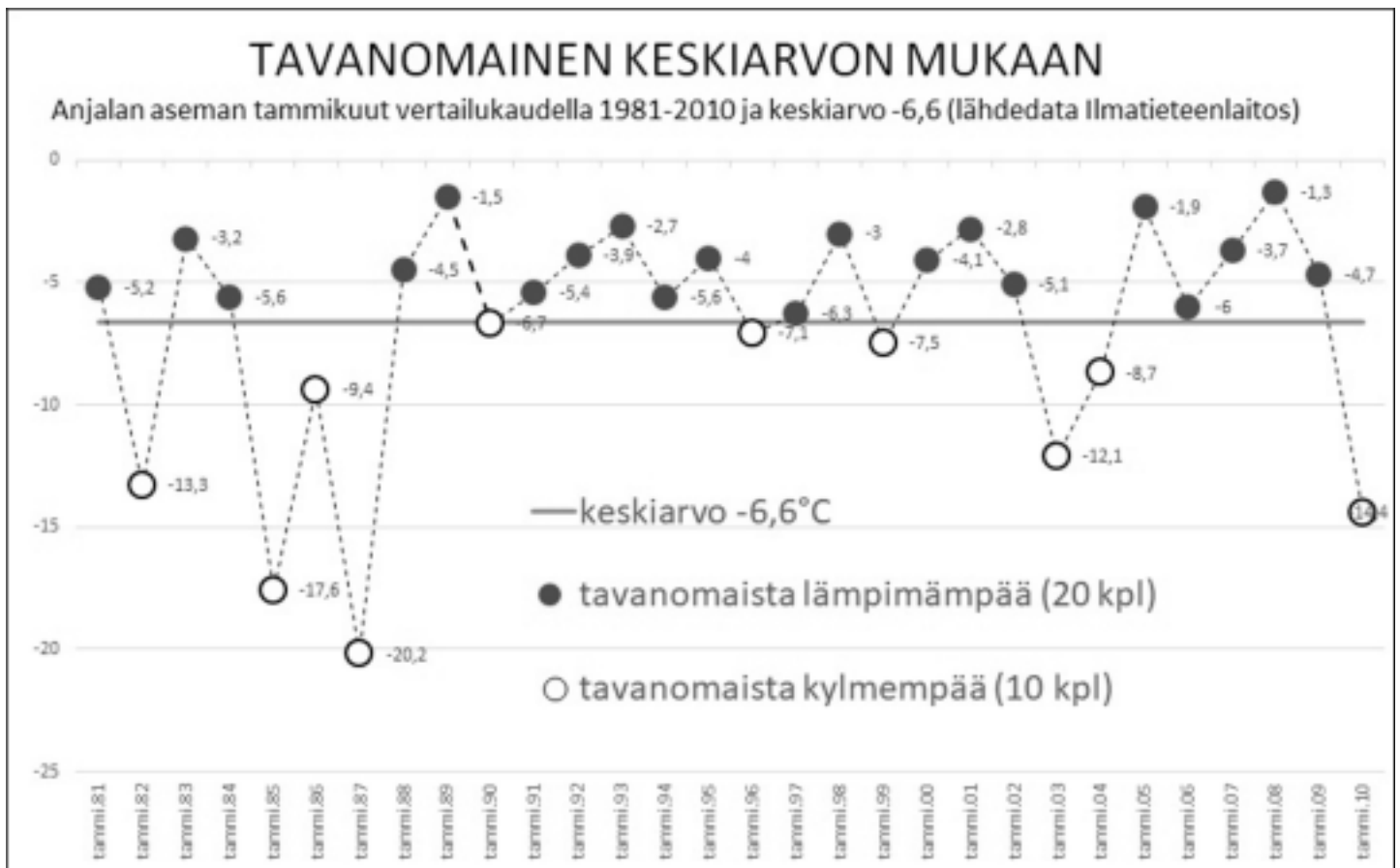
Keskiarvo on jakauman keskiarvoa kuvaava tunnusluku, joka lasketaan jakamalla havaintojen summa havaintojen lukumäärällä. Jos lukusuora rinnastetaan keinulautaan, niin keskiarvo on lukusuoran piste, jolla keinulauta saadaan tasapainoon. Esimerkiksi lukujen 1, 2, 3 ja 10 keskiarvo (keinulaudan tasapainopiste) on 4.

Kuvakaappaus keinulaudasta Aki Taanilan artikkelista (<https://analysointi.wordpress.com/keskiarvo/>)

nottuu muutaman kylmän vuoden vuoksi paljon alemmas kuin yleisin lämpötila on. Jos keskiarvo määrittää tavanomaisen lämpötilan, ei tavanomaista lämpötilaa ilmene kuin poikkeustapauksissa. .

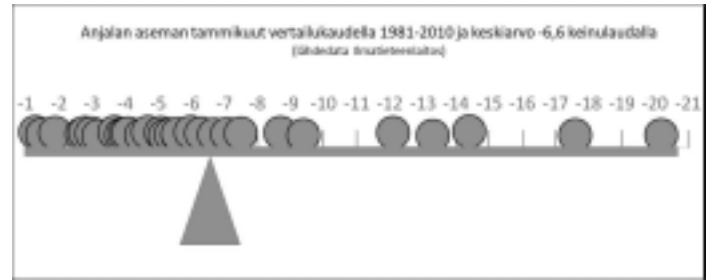
No niin, meillä on siis 30 vuoden ajalta jokaisen tammikuun yhteenlaskettu keskiarvo (-6,6 °C) ja vertaamme sitä nykyisiin lämpötiloihin, mutta katsokaamme millainen kuukausittainen vaihtelu itse tuon vertailukauteemme sisällä on.

30 vuotinen keskiarvo näyttäisi osoittavan yleisimpien lämpötilojen viileintä rajaa, jättäen valtaosan lämpötiloista yläpuolelleen keskiarvoa lämpimämmäksi. Luonnollisesti myös myöhempien aikojen lämpötiloja verrattaessa saadaan näin enemmän "tavanomaista lämpimämpiä" lämpötiloja.

Huomaamme, että keskiarvon yläpuolelle ”tavanomaista lämpimämmäksi” asettuu kaksi kolmannelle havaintodatasta ja vastaavasti vain kolmannes kylmemmälle puolelle. On siis odotettavissa, että myöhempien aikojen lämpötiloja vertailtaessa saadaan keskiarvoa eli ”tavanomaista” lämpimämpiä havaintoja useammin, vaikkei ilmasto olisi lainkaan lämmenyt. Keinulaudalla (kuva oikealla) näemme samantapaisen asetelman kuin aiemmassa Taanilan esimerkissä.

Kun Anjalan tammikuiden yleisimmät lämpötilat pakkautuvat keinulaudan toiseen päähän ei aritmeettinen keskiarvo (kuva yllä) tavoita niitä niin hyvin kuin geometrinen (kuva alla).

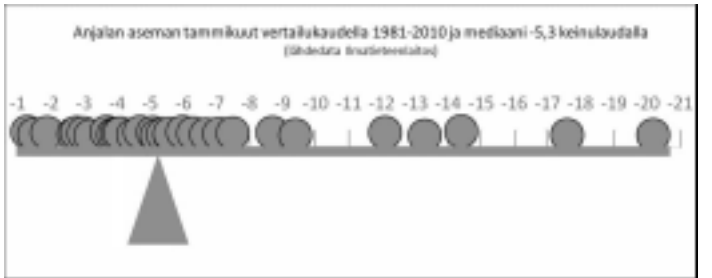
GEOMETRINEN KESKIAARVO ELI MEDIAANI

Aritmeettisen keskiarvon sijaan päivämeteorologian vertailussa voitaisiin tietysti käyttää **geometristä keskiarvoa** eli **mediaania**. Siinä puolet havainnoista on korkeintaan mediaanin suuruisia ja puolet havainnoista on vähintään mediaanin suuruisia, keskiarvo on lukujen tuloon n:s juuri (n on lukujen lukumäärä), kertoo ammattikouluaineisto netissä.

(<http://www2.amk.fi/mater/tutkimusmenetelmat/kvantitat/kuvailu/tunnu.htm>).

Mediaanissa saisimme tasapuolisesti jakauman keskiarvon lämpimämmälle ja kylmemmälle puolelle, tiedä sitten, olisiko tämä fiksumpi tapa lämpötilojen vertailuun? ”Tavanomaista lämpimämpää” saataisiin tietysti harvemmin, mutta vertailussa **tulisimme lähemmäksi yleisimpiä lämpötiloja**, joita kai myös sanamuodolla tavanomainen (tai keskimääräinen) haetaan?

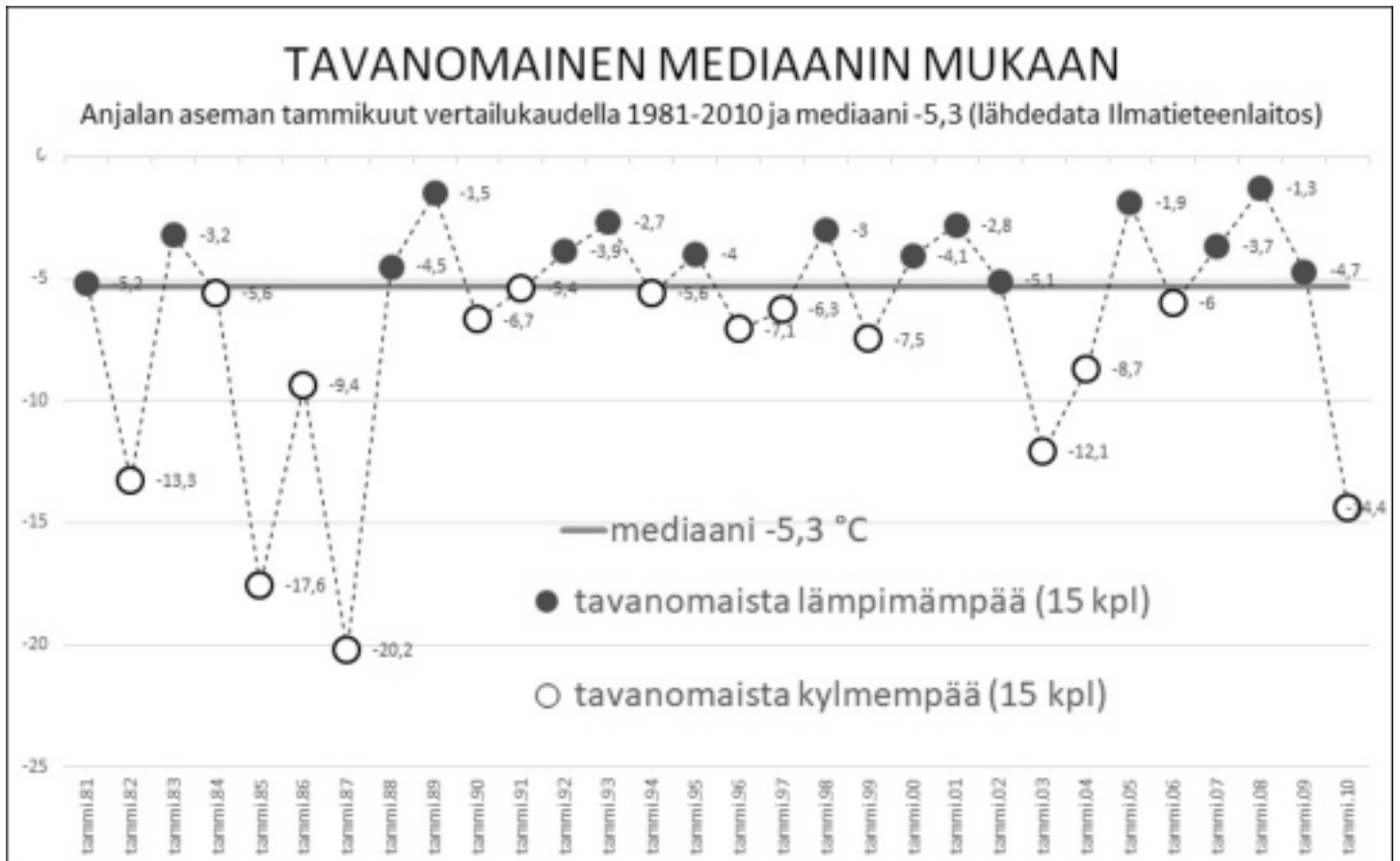
Esimerkiksemme valikoitui Anjalan tammikuiden vertailukausi sattumalta, on varmasti monia kuukausia, joissa

mediaanin ja keskiarvon ero ei ole kummonenkaan tai on vielä suurempi kuin tämä 1,3 astetta tässä. Sensijaan varsinkin TV:ssä usein käytetyssä yhden viikon 30 vuotisessa keskiarvossa ero saattaa venähtää huomattavasti suuremmaksi, sillä mitä lyhempi aikasarja on, sitä suurempaa on myös lämpötilavaihtelu sen sisällä.

Ilkka Ahmavaara

Juttu on julkaistu myös rantai.fi sivustolla Sää ja ilmasto blogissa.

Mediaani nostaa 30 vuotisen vertailukauden keskiarvoa 1,3 astetta ja näin tavanomaista lämpimämmät lämpötilat vähenevät viidellä.

MERVI HYPPÄNEN:

MÄNTLAHDEN VESIOSUUSKUNTA MUUTOSTEN EDESSÄ

Mäntlahden vesiosuuskunta oli suuren muutoksen edessä vuoden 2019 alussa, kun Haminan vesi päätti muuttaa vesihuolto-osuuskuntien vastuurajoja. Vesiosuuskunnille siirtyi erilaisia tehtäviä kuten veden ja jäteveden laskutus.

Vesiosuuskunnan jäsenten Haminan veden kanssa tekemät sopimukset siirtyivät suoraan Mäntlahden vesiosuuskunnalle, jonka tehtäväksi jäi tietojen tarkistaminen. Tämän vesiosuuskunta hoitaa kevään aikana. Uusi tilanne vaatii myös osuuskunnan sääntöjen tarkastelua ja uudet säännöt on tarkoitus tuoda kevään varsinaisen kokouksen hyväksyttäväksi.

Vesiosuuskunnan hallitus hyväksyi uudet liittymämaksut ja liittymisen ehdot syksyn 2018 kokouk-

sissa. Enää ei liittymämaksuja makseta Haminan kaupungille vaan Vesiosuuskunnalle ja liittymien maksettavaksi tulee uusi 24 % arvonlisävero. Liittymämaksun määrä on 2000-4000 euron välillä riippuen siitä kuka hoitaa pumpukaivon, hankkii ja asentaa vesimittarin ja asentaa putket. Maksumun lisätään vielä 24 % ALV.

Vuoden 2019 alusta uudet vesipostit tulee varustaa vesimittarilla. Mikäli vanhoja vesiposteja uudistetaan on niiden oltava mittarillisia. Mäntlahden Hyötiksen vesipostin tilanne on vielä epäselvä. Vapaa-ajan asukkaat ovat voineet hakea Haminan vedeltä avaimen vesipostiin. Vuosihinta on ollut alle 50 euroa ja vettä on saanut hakea niin paljon, kun on tarvinnut. On käyty neuvotteluja, miten tä-

män vesipostin tuleva laskutus hoidetaan. Mäntlahden vesiosuuskunta tuskin haluaa alkaa kustantamaan Hyötispisteltä haettua vettä. Kysymyksiä on useita; tuleeko vesipostiin mittari, määräytyykö vuosihinta vesipostilta haetun veden mukaan, hoitaako Haminan vesi edelleen tämän vesipostin kulut ja laskutuksen. Tällä hetkellä vesiposti on hautautuneena luemeen.

Vesiosuuskunnalle suunnitellaan myös omat kotisivut. Osuuskunnan tehtävien muututtua tiedottamista tehostetaan ja uudet kotisivut mahdollistavat tämän samoin kuin erilaisten tehtävien joustavan hoitamisen.

Mervi Hyppänen

VALOKUVA: ILKKA AHMAVAARA

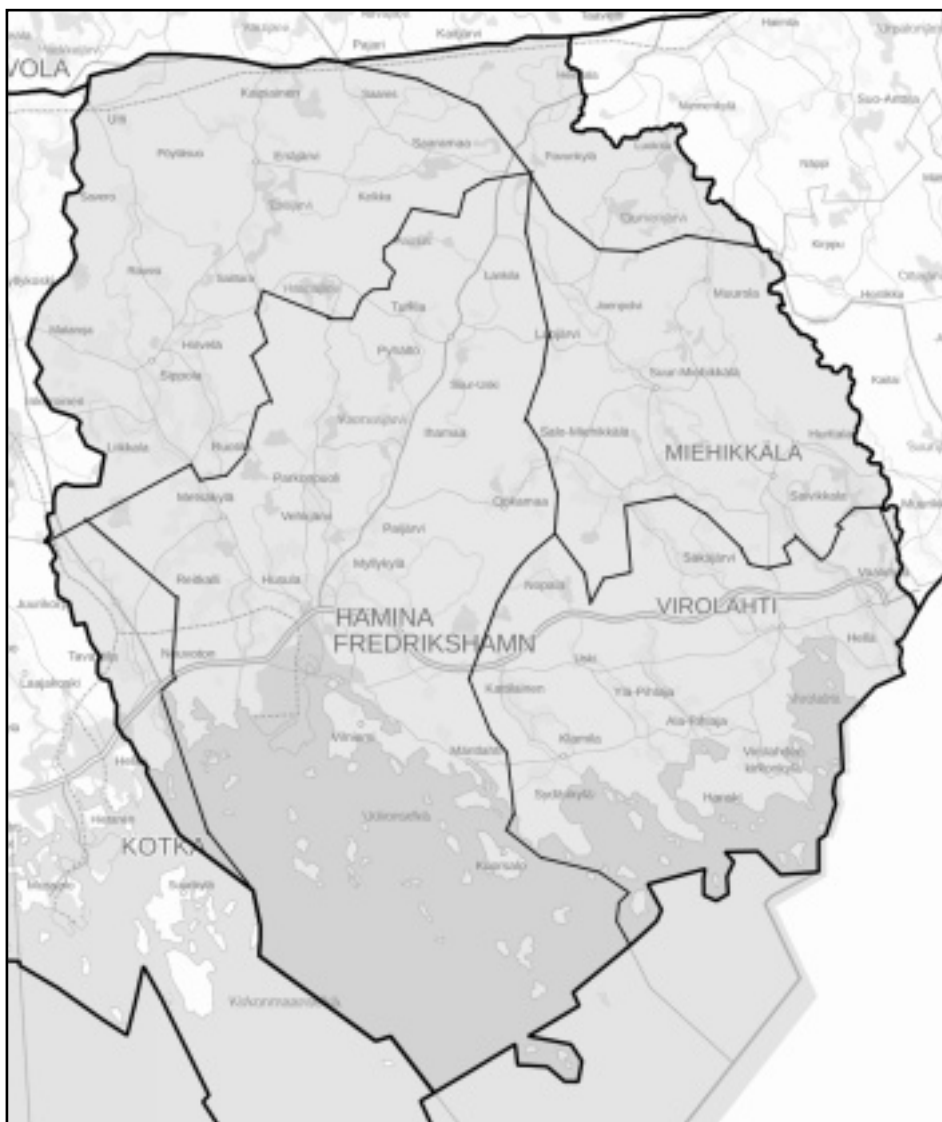
Hyötispisteen vesiposti.

TUOMO PELTOLA

UUSI KALATALOUSALUE

Kalastuslailla vuodenvaihteessa lopetetut Haminan kalastusalue, Virolahden kalastusalue ja Kymijoen vesistöistä itään aina Vaalimaanjoelle asti olevat joet ja vesistöt, jotka laskevat suoraan vetensä Suomenlahteen, yhdistettiin yhdeksi uudeksi kalatalousalueeksi, Hamina-Virolahti kalatalousalueeksi ELY-keskuksen päätöksen 13.12.2017 dnro 4595/5730/2017 mukaisesti.

Uusi Hamina-Virolahti kalatalousalue, johon on yhdistetty Haminan ja Virolahden vanhat kalastusalueet sekä osia Kotkan, Kouvolan, Luumäen ja Miehikkälän kuntien alueista. Kartta kaapattu alla olevasta linkistä.

Kartta ja pöytäkirja ovat netissä Ely keskuksen sivuilla hiukan mutkien takana, navigointipolku osoitteessa <https://www.ely-keskus.fi/>:

Etusivu/Aiheet/Elinkeinot/Kalatalous/Kalatalousalueet ja kalavesien omistus/Kalatalousalueiden ensimmäiset yleiskokoukset/Kalatalousalueiden ensimmäisten yleiskokousten kokouskutsut ja kokouspöytäkirja

Yllänä sivulla on linkki maanmittauslaitoksen karttapalvelun vuorovaikutteiseen karttaan, jossa kaikkien kalatalousalueiden rajat zoomailtavissa hyvinkin tarkkaan, myös linkki pöytäkirjaan löytyy samalta sivulta.

Joet, vesistöt ja Suomenlahden yksityiset rantavedet yhdistävä uusi kalatalousalue mahdollistaa kalastuksen ohjauksen merialueilla, jokisuistoissa, joissa, koskissa ja vesistöissä. Tarkoituksena on luonnonmukaisen kalanpoikasten tuotannon lisääminen ja edistäminen, jotta nykyisestä kalanpoikasten istutamisesta voitaisiin luopua.

Hamina-Virolahti kalatalousalueen järjestäytymiskokous pidettiin Haminassa 14. helmikuuta. Kotipäiväksi päätettiin Hamina ja toimialue ELY-keskuksen päätöksen mukaiseksi. Kalatalousalueen hallitukseen valittiin 9 jäsentä. Ehdolla oli 11 henkilöä, joten valinnasta äänestettiin. Valituksi tulivat:

Haminasta:

Isto Mäkelä, Seppo Korjus, Petri Seppälä, Kari Tähti ja Esa Kujanpää.

Virolahdelta:

Jaakko Koskela, Tuomo Ahlberg ja Tuomo Peltola

Kotkasta:

Mikko Malin (Metsähallitus)

Valitsematta jäivät Suomen vapaa-ajan kalastajien Keskusjärjestön edustaja Jari Järvinen ja Haminan kaupungin edustaja Aki Oksanen. Kokouspöytäkirja on luettavissa ELY-keskuksen sivuilta.

Toiminta käynnistyy kunnolla toukokuussa pidettävän kalatalousalueen yleiskokouksen jälkeen. Hallitus kokoontuu maaliskuun lopulla ja valmistelee yleiskokouksen. Hallituksen tärkein tehtävä on vuonna 2019 vuoden loppuun mennessä tehtävä käyttö- ja hoitosuunnitelman laadinta uudelle kalatalousalueelle. Syksyllä ylimääräinen yleiskokous hyväksyy uuden käyttö- ja hoitosuunnitelman sekä ELY-keskus vahvistaa sen.

Tuomo Peltola

Sydänkylän osakaskunnan vuosikokous

Sunnuntaina 24.3. metsästysmajalla alkaen klo 12.

Rannantaikaa väki ry:n vuosikokous 24.3.2019 klo 15

Kumppanuustalo Hilma
Sininen kabinetti
Kadettikoulunkatu 3
Hamina
Tervetuloa!

KLAMILAN KIRKOSSA

- 17.3. Messu klo 10
- 21.4. Messu, pääsiäispäivä klo 13
- 5.5. Lattarimessu klo 16
- 16.6. Messu klo 10
- 7.7. Messu klo 10

Kuukauden 2. ja 4. tiistai on tiistaikahvit kaikenikäisille klo 13 - 15:
26. helmikuuta, 12. ja 26. maaliskuuta, 9. ja 23. huhtikuuta, 14. ja 28.toukokuuta.

Pirjo Järvenkylä

Kylätupa Ronkuli avoinna:

Ti-pe klo 10-17
Puh. 05 357 3103

HAMINAN MUSEOT

HISTORIAN SEURAPIIRIT KOKOONTUVAT

Tapaamiset Kauppiaantalomuseon Mattilassa (Kasarminkatu 6, sisäpiha, käynti pihaportista) joka toinen tiistai klo 18-20, ellei ohjelmassa mainita muuta.

- 19.3. klo 18-20 Korut, asut ja päähineet (jatkoa seuraa)

NÄYTTELYT

- **Lasten Kaupunki 20.2.-25.5.2019**, Vapaa pääsy, ke klo 14-18, to-la klo 12-16. Kaupunginmuseo, Kadettikoulunkatu 28.
- **Koulupäivä kaivauksilla 12.12.-2018-31.5.2019**, ke klo 14-18 (vapaa pääsy), to-la klo 12-16. Kaupunginmuseo, Kadettikoulunkatu 28.
- **Kauppiaantalon pääsiäisnäyttely, 10.-21.4.2019** ke klo 14-18 (vapaa pääsy), to-su klo 12-16. Kasarminkatu 6, Hamina.

